

โรงพยาบาลหนองคาย

วิธีปฏิบัติ

เลขที่ NK-WI-LR-๐๐๒

เรื่อง การพยาบาลผู้คลอดปกติ
ในระยะระอคลอด

เอกสารควบคุม

	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ	วันเดือนปี
จัดเตรียมโดย	นางสาวแพรววนิด พิมพ์พันธ์	แพรววนิด	๑ มีนาคม ๒๕๖๕
ทบทวนโดย	นางวารภรณ์ ปู่วัง	วารภรณ์	๓ มีนาคม ๒๕๖๕
อนุมัติโดย	นางณฤดี ทิพย์สุทธิ	ณฤดี	๒๙ ๐๓ - ๖๕

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ B	หน้าที่ ๒/๒
วิธีปฏิบัติงานเลขที่ NK - WI - LR - ๐๐๒	วันที่บังคับใช้ :	๒๙ ธ.ค. ๒๕๖๕
เรื่อง : การพยาบาลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด		

ตารางการแก้ไข

แก้ไขครั้งที่ (วันที่บังคับใช้)	รายละเอียดที่แก้ไข / เหตุผลที่แก้ไข	จัดเตรียมโดย	ทบทวนโดย	อนุมัติโดย
ฉบับ A (๑ ตุลาคม ๒๕๕๑)	ออกฉบับใหม่ครั้งแรก	นางขวัญใจ เกษร	นางกริตยา ศิริพนาดร	แพทย์หญิงนุสรรา พัชรตันอรุณกร
ฉบับ B (๑ มีนาคม ๒๕๖๕)	ยกเลิกฉบับ A เนื่องจาก มีการปรับปรุงแนวปฏิบัติ	<u>แพททิศ</u> นางสาวแพรววนิต พิมพ์พันธ์	<u>อนิ ฟน</u> นางวารภรณ์ ปู้วัง	<u>อนิ ๒๓</u> นางณฤดี ทิพย์สุทธิ

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ B	หน้าที่ ๓/๖
วิธีปฏิบัติงานเลขที่ NK - WI - LR - ๐๐๒	วันที่บังคับใช้ :	๒๙ ธ.ค. ๒๕๖๕
เรื่อง : การพยาบาลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด		

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อให้ผู้คลอดที่ปกติในระยะรอคลอด ได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อน

๑.๒ ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรทางการแพทย์พยาบาล กลุ่มการพยาบาล รพ.หนองคาย ในการดูแลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอดได้รับการดูแลอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. นโยบาย

พยาบาลทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการดูแลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด และปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

๓. ขอบเขต

ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลในการดูแลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองคาย

๔. คำจำกัดความ

การพยาบาลผู้คลอดในระยะรอคลอด หมายถึง การดูแลหญิงตั้งครรภ์ ที่มีอายุครรภ์ ≥ ๒๔ สัปดาห์ ที่มีการเจ็บครรภ์คลอด

๕. หน้าที่ความรับผิดชอบ

๕.๑ แพทย์ เป็นผู้ตรวจเยี่ยมผู้คลอดประจำวัน วางแผนในการดูแลผู้คลอดให้มีความปลอดภัย ไม่มีภาวะแทรกซ้อนระหว่างรับไว้ในการดูแล

๕.๒ พยาบาล เป็นผู้ปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติในการให้การพยาบาลผู้คลอด การคัดกรองความเสี่ยงผู้คลอด และทารกในครรภ์ เพื่อวางแผนให้การพยาบาลที่สอดคล้องกับแผนการรักษา

๕.๓ ผู้ช่วยเหลือคนไข้ เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากพยาบาลให้การดูแลผู้คลอดขณะนอนโรงพยาบาล ช่วยเหลือกิจกรรมพยาบาลภายใต้การกำกับดูแลของพยาบาล

๕.๔ พนักงานบริการ เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำความสะอาดบริเวณห้องคลอด และอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากพยาบาล

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ B	หน้าที่ ๔/๖
วิธีปฏิบัติงานเลขที่ NK - WI - LR - ๐๐๒	วันที่บังคับใช้ :	๒๙ ธ.ค. ๒๕๖๕
เรื่อง : การพยาบาลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด		

๖. แนวทางปฏิบัติ

ขั้นตอนการดูแลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด แบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน

๑. ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของเวชระเบียน แรกรับผู้คลอด
๒. ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล
๓. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมอุปกรณ์ช่วยคลอด
๔. ขั้นตอนการบันทึกเวชระเบียน
๕. ขั้นตอนการสื่อสาร/ให้ข้อมูล

๖.๑ ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของเวชระเบียนแรกรับผู้คลอด พยาบาลหัวหน้าทีมปฏิบัติดังนี้

๖.๑.๑ ตรวจสอบป้ายผูกข้อมือให้ถูกต้องตรงกับข้อมูลที่ได้จากการซักประวัติ

๖.๑.๒ ตรวจสอบเอกสาร OPD Card , Summary sheet , HN , AN บัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวข้าราชการ บัตรพนักงานของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ บัตรสิทธิต่าง ๆ บัตรแรงงานต่างต่าง ฯลฯ

๖.๑.๓ สมุดบันทึกสุขภาพมารดาและทารกที่ออกให้โดยหน่วยฝากครรภ์ใดๆ

๖.๒ ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล พยาบาลสมาชิกทีม ปฏิบัติดังนี้

๖.๒.๑ ระยะ Latent phase คือระยะการเจ็บครรภ์จริงจนถึง ปากมดลูกเปิด < ๓ ซม. ปฏิบัติดังนี้

๑) ฟัง FHS จับ Uterine contraction ทุก ๒ ชม.

๒) ตรวจภายใน , วัดสัญญาณชีพทุก ๔ ชม.

๓) ให้งดน้ำและอาหารทางปากเมื่อปากมดลูกเปิด ๓ ซม.

๔) ให้ IV fluid ๕%DN/๒ ในอัตรา ๘๐ ml / hr เมื่อปากมดลูกเปิด ๓ ซม.หรือตามแผนการรักษา

๕) ประเมินความเจ็บปวดที่ผู้คลอดได้รับ โดยใช้ pain score และสังเกตอาการแสดงด้านอารมณ์ พฤติกรรมและคำพูด

๖) ช่วยบรรเทาการเจ็บครรภ์และสอนเทคนิคการหายใจผ่อนคลาย

๗) กรณี Membrane Rupture ถ้าน้ำคร่ำมีลักษณะ Mild หรือ Thick Meconium stain ให้ on EFM continuous monitoring ให้ ออกซิเจน mask with bag ๑๐ LPM และรายงานแพทย์

๖.๒.๒ ระยะ Active phase หมายถึงระยะที่ปากมดลูกเปิดตั้งแต่ ๓ ซม. จนถึง ปากมดลูกเปิดหมด ให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ดูแลให้ ๕%D/N/S ๑๐๐๐ ml.(v) drip ๘๐ ml/hr. และ NPO เมื่อเข้า Active phase

๒) ฟัง FHS และจับ Uterine contraction ทุก ๑-๒ ชั่วโมง keep FHS๑๐๐-๑๖๐/min หากพบมดลูกหดตัวไม่ดี อาจทำให้ความก้าวหน้าการคลอดล่าช้า รายงานแพทย์เพื่อพิจารณาให้ยากระตุ้นการเร่งคลอด

๓) ตรวจภายในทุก ๒ ชม. หรือเมื่อถุงน้ำแตก หรือเจ็บครรภ์ถี่อยากเบ่ง

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ B	หน้าที่ ๕/๖
วิธีปฏิบัติงานเลขที่ NK - WI - LR - ๐๐๒	วันที่บังคับใช้ :	๒๙ ธ.ค. ๒๕๖๕
เรื่อง : การพยาบาลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด		

๔) กรณี Membrane Rupture ถ้าน้ำคร่ำมีลักษณะ Mild หรือ Thick Meconium stain ให้ on EFM continuous monitoring ให้ ออกซิเจน mask c bag ๑๐ LPM และรายงานแพทย์

๕) วัดสัญญาณชีพ ทุก ๔ ชม.หรือผู้คลอดที่เบ่งนานวัดสัญญาณชีพ ทุก ๑ ชม.

๖) ประเมินความเจ็บปวดที่ผู้คลอดได้รับ โดยใช้ pain score และสังเกตอาการแสดงด้านอารมณ์ พฤติกรรมและคำพูด

๗) แนะนำเกี่ยวกับเทคนิคลดความเจ็บปวดและการเบ่งคลอดที่ถูกวิธี จัดทำเพื่อส่งเสริมการคลอด

๘) บันทึกทางการพยาบาลและใบ Partograph ตามหลัก WHO Labor Care Guide ถ้าพบกราฟ ตกจากเส้น Alert line (๒ ชั่วโมง) รายงานแพทย์

๙) ประเมินกระเพาะปัสสาวะทุก ๒ ชั่วโมง ในกรณีที่มีกระเพาะปัสสาวะโป่งตึง กระตุ้นให้ปัสสาวะเอง ถ้าปัสสาวะไม่ออกให้สวนทิ้ง

๑๐) เมื่อปากมดลูกเปิดหมด ย้ายผู้คลอดเข้าห้องคลอด ฟังFHS ทุกครั้งที่มดลูกคลายตัว keep FHS ๑๑๐-๑๖๐/min ถ้าพบผิดปกติรายงานแพทย์และเตรียมอุปกรณ์ช่วยฟื้นคืนชีพทารกให้พร้อมใช้

๑๑) เตรียมช่วยคลอดตามมาตรฐาน/แนวปฏิบัติ

๖.๓ การเตรียมความพร้อมอุปกรณ์ช่วยคลอด พยาบาลสมาชิกทีม ปฏิบัติดังนี้

เตรียมอุปกรณ์สำหรับทำคลอดให้พร้อมใช้งาน ประกอบด้วย

๖.๓.๑ Set ผ้ารองคลอด ซึ่งประกอบด้วยผ้าสีเหลือง ๔ ผืน , ผ้าสีเหลืองเจาะกลาง ๑ ผืน ถุงเท้า ๑ คู่

๖.๓.๒ Set ถ้วยคลอดประกอบด้วย

๑) ถ้วยสแตนเลสใหญ่ ๒ ใบ สำหรับใส่ สำลีและน้ำยาทำความสะอาดผิเย็บ ๑ ใบ อีก ๑ ใบ สำหรับรองรับการทำคลอดรก

๒) ถ้วยสแตนเลสเล็ก ๒ ใบ สำหรับใส่สำลี ๒ ก้อนชุบ ๐.๙%NSS เช็ดตา ทารก ๑ใบ อีก ๑ ใบ ใส่ยางรัดสายสะดือและสำลี ๑ ก้อนชุบ ๗๐% alcohol เพื่อเช็ดสะดือทารก

๓) ก๊อสน้ำสำหรับซับเลือด ๑๐ ชั้น ผ้า safe perineum ๑ ผืน ลูกสูบยางแดง ๑ อัน

๖.๓.๓ Set เครื่องมือในการทำคลอดประกอบด้วย กรรไกรตัดผิเย็บ

๑) กรรไกรตัดไหม กรรไกรตัดสายสะดืออย่างละ ๑ ตัว clamp สำหรับ หนีบสายสะดือ ๒ ตัว Tooth forceps ๑ ตัว None tooth forceps ๑ ตัว Silver cath ๑ ตัว เข็มกลม ๑ อัน เข็ม Cutting ๑ อัน

๖.๓.๔ ถุงดวงเลือดสำหรับตรวจปริมาณการเสียเลือดของคนไข้ขณะคลอด

๖.๓.๕ อุปกรณ์เพิ่มเติมเตรียมเมื่อจะใช้งานประกอบด้วย

๑) Syring ๑๐ ml สำหรับใช้ครั้งเดียว

๒) เข็ม NO. ๒๐, NO. ๒๒ สำหรับใช้ครั้งเดียว

๓) Cat gut ๒/๐

๖.๓.๖ Crib สำหรับรองรับทารก

๖.๓.๗ เครื่องให้ความอบอุ่นเด็ก(warmer) ๑ ตัว

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ B	หน้าที่ ๖/๖
วิธีปฏิบัติงานเลขที่ NK – WI – LR - ๐๐๒	วันที่บังคับใช้ :	๒๙ ธ.ค. ๒๕๖๕
เรื่อง : การพยาบาลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด		

๖.๓.๘ โคมไฟสำหรับส่องเย็บแผล

๖.๔ ขั้นตอนการบันทึกเวชระเบียน พยาบาลหัวหน้าเวร ปฏิบัติดังนี้

๖.๔.๑ บันทึกทางการพยาบาลให้ครอบคลุมตามกระบวนการพยาบาลเป็นระยะๆ ทั้งส่วนของมารดา และทารก

๖.๔.๒ บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งตรวจพบใน Partograph ให้ชัดเจน ถูกต้องครบถ้วนเมื่อมีการปฏิบัติการใดๆ เกี่ยวกับตัวผู้ป่วย หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ให้บันทึกใน Nurse Note ทันที

๖.๕ ขั้นตอนการสื่อสาร/ให้ข้อมูล พยาบาลหัวหน้าเวร ปฏิบัติดังนี้

๖.๕.๑ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งตรวจพบปัญหา แผนการ ดูแลรักษาแก่ผู้คลอดและญาติ เมื่อแรกรับ เมื่อมีอาการเปลี่ยนแปลงของอาการ แผนการดูแลรักษา

๖.๕.๒ แนะนำการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับ การผ่อนคลายความเจ็บปวด การหายใจที่ถูกวิธี การเบ่งที่ถูกวิธี

๖.๕.๓ บอกความก้าวหน้าทางการคลอดให้ผู้คลอดและญาติทราบเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และให้กำลังใจในการเผชิญความเจ็บปวด

ผู้ช่วยเหลือคนไข้ ปฏิบัติดังนี้

๑. จัดสิ่งแวดล้อมให้เงียบสงบ และสะดวกต่อกิจกรรมพยาบาล

๒. ช่วยเหลือกิจวัตรประจำวันทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ ทำความสะอาดร่างกายโดยการเช็ดตัว และทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์

พนักงานบริการ ปฏิบัติดังนี้

๑. ส่งและติดตามผล Lab

๒. ช่วยติดต่อเวชระเบียนเพื่อทำบัตร ในกรณีไม่มีญาติ

๗. เครื่องชี้วัดคุณภาพ

๗.๑ ร้อยละของการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติการพยาบาลผู้คลอดปกติในระยะรอคลอด

(เป้าหมายร้อยละ ๑๐๐)

๗.๒ ร้อยละของผู้คลอดปกติในระยะรอคลอดที่ได้รับ การประเมิน ดูแล รักษาอย่างทันที่

(เป้าหมายร้อยละ ๑๐๐)

๘. เอกสารอ้างอิง

นทรรัตน์ เจริญสันติ. (๒๕๕๗). สารหลักทางการพยาบาลมารดา ทารกแรกเกิด และการผดุงครรภ์

เล่มที่ ๒ ระยะตั้งครรภ์. เชียงใหม่: โครงการตำรา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

WY/๑๕๗/๖๒๗๘๘/๒๕๕๗/ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๖๗๒-๘๑๘-๘

ชญาภรณ์ เอกธรรมสุทธิ. (๒๕๖๐). การพยาบาลในระยะคลอด . นนทบุรี: โครงการสวัสดิการ

สถาบันพระบรมราชชนก. WY/๑๕๗.๓/๖๑๑๓๓/๒๕๖๐/ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๑๑-๓๔๘๙-๑